

BELEIDS- EN WERKPLAN VAN DE STICHTING NOBILIS VOOR 2013/2014

Stichting Nobilis, Lange Akker 24, 8431 PG Oosterwolde

Fiscaalnummer 8161.75.871

Inschrijfnummer Handelsregister KvK 41003933

Samenstelling bestuur conform uittreksel Handelsregister d.d. 09.08.2013.

Doelstelling

Het bestuur van de Stichting Nobilis richt zich in het beleids- en werkplan 2013/2014 op het aanscherpen van de uitvoering van de doelstelling. De doelstelling ligt vast door de statuten: **de stichting Nobilis stelt zich ten doel – zonder winstoogmerk – en binnen het gebied van Oost- en Weststellingwerf – op het terrein van regionale, nationale en internationale cultuur projecten te stimuleren die zonder deze steun moeilijk realiseerbaar zijn, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.**

De nadruk in het handelen van het bestuur is en blijft dat de nadruk wordt gelegd op het begrip *moeilijk realiseerbaar*. Het bestuur wenst geen projecten over te nemen van bestaande instellingen of van marktpartijen. Het bestuur keurt projecten en werkzaamheden alleen goed als zij aan het criterium *moeilijk realiseerbaar door anderen* voldoen. Soms kan het zijn dat samenwerking geboden is met een andere partij omdat een project de eigen financiële kracht en spankracht te boven gaat of dat een activiteit (bijvoorbeeld een tentoonstelling uit de collectie) in een andere instelling georganiseerd moet worden of wordt. De Stichting beschikt (nog) niet zelf over een eigen expositieruimte of ruimte om groepen te ontvangen.

Uitvoering doelstelling

In de statuten van 21 februari 1991 is ook vastgelegd op welke wijze de Stichting Nobilis inhoud en uitvoering moet geven aan haar doelstelling:

- a. het zelf uitgeven of doen uitgeven van publicaties op het terrein van de letteren en de beeldende kunst;
- b. het ondersteunen van tentoonstellingen;
- c. het beheer van de collectie grafiek in Nederland van de Bulgaarse kunstenaar Peter Lazarov. Bij punt c kan vermeld worden dat de collectie zich niet meer beperkt tot het werk van Peter Lazarov, maar dat ook het werk uit de ateliernalatenschappen van Jan Battermann, Toon Wegner, Johannes Mulders en Fred Koot is toegevoegd. Verder is er veel werk van aanwezig van Cees Andriessen, Siemen Dijkstra, Lou Strik en Pam G. Rueter.

Vergoedingen aan bestuursleden

Het bestuur kent ook in 2013 en 2014 geen vacatiegeld toe aan zijn bestuursleden en ook geen reiskosten, behalve als bestuursleden in opdracht van het bestuur een reis moeten maken, maar dan tegen 19 eurocent per kilometer of op basis van de vergoeding kosten openbaar vervoer. Kleine onkosten als postzegels, fotocopieerwerk enz. kunnen wel vergoed worden.

Bij opheffing

Bij opheffing wordt volgens de statuten het batig saldo besteed overeenkomstig het doel van de Stichting artikel 12 lid 6, de kunstcollectie van de Stichting wordt overgedragen aan het Rijksprentenkabinet van het Rijksmuseum Amsterdam.

Werkzaamheden

Voordat de specifieke voorgenomen werkzaamheden van 2013/2014 worden vastgelegd geeft het bestuur een korte toelichting op datgene dat in de twintig jaar van het bestaan van de Stichting in hoofdlijnen is gerealiseerd. Dan wordt het verband tussen a, b en c ook duidelijk.

Met name in de aanvangsjaren van de Stichting is begonnen met de opbouw van de collectie grafiek, met name het werk van Peter Lazarov, die in die tijd als asielzoeker in ons land woonde. De verwerving en deels aankoop van de collectie mondde in 1991 al uit in een reeks tentoonstellingen en in de publicatie van het boek *Het labyrint in zwart en wit. Houtgravures van Peter Lazarov*. Het betrof het werk van Peter Lazarov tot en met 1991.

Daarna heeft de Stichting Nobilis twintig jaar lang werk verworven en aangekocht van de graficus Peter Lazarov, met name de kunstenaarsboeken en grote, vrije prenten. Verder heeft Peter Lazarov alle ontwerpen van prenten geschonken aan de Stichting Nobilis. En tientallen tentoonstellingen zijn er van zijn werk georganiseerd. In 2011 mondde dat uit in een grote, afsluitende overzichtstentoonstelling in Oldeberkoop (Ooststellingwerf) ter gelegenheid van 40 jaar Open Stal en in een groot verzichtswerk over de periode 1991-2011 onder de titel *De prentkunst van Peter Lazarov*.

Het bestuur heeft zich na de aanvangsjaren (Peter Lazarov heeft sinds 1996 de Nederlandse nationaliteit) toegelegd op de verwerving van een bredere collectie, met name Nederlandse grafiek. Naast de prenten vooral ook de unieke collectie houtblokken en koperplaten, waarin prenten gegraveerd worden. Deze collectie is, na de collectie in het Kupferstichkabinett in Berlijn en die van de verzamelingen van de Chalcografie van de Koninklijke Bibliotheek van België te Brussel, de grootste collectie in Europa en telt bijna 3000 stuks. Merendeels bevinden de prenten van deze blokken en platen zich ook in de collectie van de Stichting Nobilis. Het bestuur legt zich toe op de bestudering en beschrijving van deze collectie, voordat de collectie later wordt overgedragen aan het Rijksprentenkabinet van het Rijksmuseum Amsterdam. Jaarlijks is er overleg met de conservator twintigste eeuw van het Rijksprentenkabinet.

Het bestuur verzorgt ook bruiklenen uit deze collectie voor tentoonstellingen met een educatieve doelstelling.

Collectiebeleid

Het werk van een bescheiden aantal Nederlandse grafici vormt de spil van de collectie. Het gaat met name om (delen uit) kunstenaarsnalatenschappen, te weten

Jan Battermann (Amsterdam)

Lou Strik (Amsterdam)

Pam G. Rueter (Amsterdam)

Toon Wegner (Orvelte)

Johannes Mulders (Oosterstreek)

Fred Koot (Eindhoven)

Maarten de Jong Jr

En de nog levende grafici

Wim Zwiers (Amsterdam)

Peter Lazarov (Groningen)

Siemen Dijkstra (Dwingeloo)

Cees Andriessen (Apeldoorn)

Reinder Homan (Bakhuizen)

Antje Veldstra (Groningen)

Manuel Kurpershoek (Nijmegen)

Daarnaast richt de Stichting Nobilis zich op het werk van de beeldhouwer en medailleur Guus Hellegers (1937) uit Steggerda. En op dat van de keramiste Hannie Mein (Vinkega) en Peter Hiemstra (Oldeberkoop)

Naast aankopen en schenkingen aan de collectie is het vooral de bedoeling dat het werk in tentoonstellingen aan een breed publiek wordt getoond en dat er nadere studie naar het werk wordt gedaan uitmondend in publicaties. Het uitgeven van publicaties is een moeizame zaak. Uitgeverijen in Nederland met kunstboeken in hun fonds, vragen zulke grote subsidie- en sponsorbijdragen dat het bestuur van de Stichting Nobilis daar nooit aan kan voldoen. Er is voor gekozen het uitgeven van publicaties, die bijdragen tot de bekendheid van de collectie, dan zelf in eigen beheer, in kleine niet-commerciële oplagen (500-750 stuks) te verzorgen. Dat is dus ook de samenhang tussen eerder genoemde punten a, b en c.

Het bestuur besluit zelf over het verstrekken van bruiklenen, kan zelf de collectie bestuderen of laten bestuderen. Het bestuur wil de collectie voorlopig onder handbereik houden. Bovendien wil het bestuur de overdracht t.z.t. graag samen laten vallen met de schenking van het vermogen - na het overlijden van Pieter Jonker - aan het Rijksprentenkabinet en/of andere musea. De Stichting is een rol toebedeeld in het toezicht houden op de overdracht van de collecties aan musea. Er is een strikte afspraak dat doublures in beider collecties of zaken die het Rijksprentenkabinet niet verzamelt door het Rijksprentenkabinet aangeboden worden aan andere musea in Nederland. Mochten die ook geen belang hebben, dan mag het werk ter veiling worden gebracht en de opbrengst toegevoegd aan het fonds op naam, dat dan inmiddels gesticht is. Dat geldt niet voor a. de collectie blokken en platen, dat zijn unica, en die gaan allemaal naar het Rijksprentenkabinet met de daarbij behorende prenten b. de werken op papier van Johannes Mulders en c. de werken op papier van Toon Wegner.

Huisvesting van de collectie

Per 1 oktober 2010 beschikte de Stichting Nobilis voor haar collectie over een grote bedrijfsruimte bij Drukkerij Van der Meer, 't Oost 13a, Oosterwolde. Per 4 januari 2011 werd het bedrijf plotseling overgenomen door Drukkerij Hoekstra Emmeloord, die het bedrijf uiteindelijk ontmanteld en overgebracht heeft naar Emmeloord en deels naar Drukkerij Banda Heerenveen. De Stichting had een opzegtermijn van drie maanden. In januari 2012 werd de huur opgezegd. In 2013 was de collectie deels ondergebracht ten huize van de secretaris, Lange Akker 24, Oosterwolde en deels in het pand Bakkeveensterweg 1, Waskemeer. Gesprekken zijn gaande met het College van B. en W. van Ooststellingwerf voor huisvesting van de Stichting in haar gemeente.

Concrete activiteiten in 2013/2014

Doordat secretaris Pieter Jonker per 1 januari 2011 met zijn dagelijks werk is gestopt, is er voor hem volop gelegenheid om prioriteit te geven aan het belangeloos en vrijwillig werk verrichten voor de Stichting. Met name op het terrein van onderzoek naar en het beschrijven van de collectie van de Stichting Nobilis en het publiceren daarover.

Het project Toon Wegner/Prograph Orvelte

In 2010 overleed de graficus en grafiekpromotor Toon Wegner. Het bestuur van de Stichting Nobilis is in gesprek met de erfgename mevr. Diana Court over de overdracht van delen van de collecties ten huize van Wegner/Court. In 2011 werd de collectie gelegenheidsgrafiek van Wegner en Court overgedragen aan de Stichting Nobilis. In datzelfde jaar verscheen een tijdschriftartikel van de hand van Pieter Jonker (*Toon Wegner en Diana Court: weerspiegeling in de collectie gelegenheidsgrafiek*. In: *Exlibriswereld*, december 2011). Tegelijkertijd bouwde de Stichting Nobilis een collectie

documentatie op over de kunstenaar Toon Wegner. In de tweede helft van 2011 werd een aanvang gemaakt met de overdracht van het kunstenaarsarchief van Toon Wegner aan de Stichting Nobilis. Te zijner tijd worden ook het archief van de Stichting Pro-Graph en de collectie blokken en platen van Toon Wegner overgedragen aan de Stichting Nobilis. In 2013 volgen dan nog alle prenten van Toon Wegner en na de dood van mevrouw Diana Court zo'n duizend tekeningen van Toon Wegner. Het beschrijven en onderbrengen van de hele collectie zal veel arbeid kosten. Het bestuur is voornemens Nobilis Cahier 4 te wijden aan het werk van Toon Wegner. Een uitgave is voorzien in 2014.

Het project Almanac of Contemporary Bulgarian Woodengravers, wood- and linoleumcutters.

De bedoeling is dat het werk van veertien Bulgaarse hoogdruk-kunstenaars in Nederland getoond wordt. Naast een tentoonstelling met de prenten van hun werk ook een cassette met veertig originele prenten. De veertig prenten zullen gedrukt worden meester-drukker Francis Dirix in Hasselt (B), terwijl Peter Lazarov korte biografische schetsen schrijft van de veertien kunstenaars. De heer Dirix heeft tegenslag in de plaatsing van al zijn drukpersen. Hopelijk zijn de problemen aan het eind van 2013 voorbij.

Het VSB Fonds heeft een bijdrage van 2.000 euro toegezegd. Omdat het project een lange aanloop heeft gehad is het nog niet tot een presentatie gekomen.

Ook nader overleg met het VSB Fonds zorgde ervoor dat het raadzaam was, dat Peter Lazarov zich terugtrok uit het bestuur van de Stichting Nobilis. Het fonds was van oordeel dat er een verwevenheid zou kunnen ontstaan, maar voor elk bestuurslid geldt een zekere betrokkenheid ten opzichte van bepaalde projecten.

Uitbreiding collectie

Op 9 juni 2012 konden op een vijftigtal werken na alle werken op papier uit de ateliernalatenschap van Johannes Mulders (1899-1989) aangekocht worden. De collectie bevond zich nog in handen van de familie te Meppel. Deze uitbreiding van de collectie van de Stichting Nobilis die zo'n 700 werken omvat, zal de nodige arbeid kosten om alles te beschrijven. Het bestuur is volop bezig met fondswerving voor het in zuurvrij passepartoutkarton zetten van alle 700 werken en daarna alles op te bergen in zuurvrije dozen. Er is een bedrag nodig van € 7.500,--.

Het bestuur heeft in 2012 een Nobilis Cahier gewijd aan het werk van Johannes Mulders.

Het bestuur heeft van Dr. drs. Chris Schriks, vroeger directeur/eigenaar van verschillende uitgeverijen (w.o. de Walburg Pers) een schenking verkregen van 81 bijzondere blokken van vooral Pam G. Rueter, die in opdracht van de heer Schriks zijn vervaardigd. De collectie moet nog beschreven worden.

De aankoop in 2012 van een bijzondere collectie blokken en platen uit het bezit van de heer Herber Blokland is gerealiseerd. Deze omvangrijke collectie telt niet alleen blokken en platen op naam van Blokland, maar ook van Ir. Schelling, de Nederlandsche Exlibriskring en de Arethusa Pers Baarn. De collectie moet na verwerving beschreven worden.

In mei 2012 heeft de Stichting een grote collectie blokken en platen verworven van Dr. Ottmar Premstaller uit Oostenrijk.

Ook deze collectie moet nog beschreven worden.

Het bestuur zal ook op bescheiden wijze recent werk van Peter Lazarov blijven aankopen.

In 2013 zal de ateliernalatenschap van de graficus Fred Koot verworven worden. De beschrijving van de collectie door de Stichting zal leiden tot een publicatie in de reeks Nobilis cahiers.

De overdracht in bruikleen van de collectie vrije grafiek in bezit van mevrouw Diana Court (Orvelte) zal in 2013 gerealiseerd worden. Deze 300 prenten dienen daartoe beschreven te worden. Hetzelfde geldt ook voor 150 originele prenten van de grafiekkalenders uitgegeven door de Stichting Pro Graph.

In 2013 komt er een schenking van prenten uit het bezit van drukker Arie van Diemen uit Amsterdam, die voor verschillende grafici de blokken drukte. De collectie moet geordend worden en beschreven.

In begin 2014 zal een ensemble van 76 prenten worden verworven uit het oeuvre van de laatste twintig jaar van de graficus Cees Andriessen. Die collectie moet beschreven worden.

Algemene werkzaamheden

De bestudering en beschrijving van de collectie van de Stichting Nobilis wordt voortgezet. Van alle kunstvoorwerpen is bekend door welke kunstenaar zij zijn gemaakt en in welke techniek. Maar de verdere studie richt zich vooral op datering, en op wanneer en waar over het werk gepubliceerd is en verdere bijzonderheden. Daarbij de richtlijnen van de museumwereld volgend, waardoor de latere overdracht soepel kan verlopen en het de ontvangende partij niet veel werk meer oplevert.

Het bestuur beweegt zich verder in de Nederlandse grafiekwereld en legt contacten om zijn collectie nog uit te breiden. Het bestuur is aanwezig bij atelierbezoeken, bijeenkomsten, presentaties, openingen van tentoonstellingen enz.

Het bestuur legt zich ook toe op de opbouw van een algemene documentatie en handbibliotheek om zijn werkzaamheden goed te kunnen verrichten.

Tentoonstellingen

De Stichting verzorgt de volgende tentoonstellingen of werkt eraan mee:

2013: Theater De Eendracht, Gemert, tentoonstelling rondom de kleine prentkunst

2013: Stichting Kunstwerf, Oosterwolde, tentoonstelling litho's en etsen van Fred Koot.

2013: Galerie Wildevuur, Hooghalen, tentoonstelling van het werk van graficus-tekenaar Siemen Dijkstra uit het nieuwe boek van de Stichting Nobilis **Dwingelderveld in transit**.

2014: Kijkzaal Wolvega, tentoonstelling van werk van Johannes Mulders uit de Nobilis-collectie.

Gesprekken zijn nog gaande over andere tentoonstelling. In ieder geval wordt een tentoonstelling met werk van Toon Wegner voorzien.

Project De prentkunst van Wim Zwierts

De Stichting Nobilis onderzoekt de mogelijkheden tot het houden van een uitgebreid onderzoek naar het werk van de graficus en tekenaar Wim Zwierts uit Amsterdam. Over zijn belangrijke werk verscheen nimmer een omvangrijke publicatie. Hij werd in 2012 90 jaar. Wim Zwierts heeft ingestemd, maar of het lukt hangt af van de financiering van een dergelijke publicatie. De werkzaamheden van het onderzoek en van het schrijven van de publicatie worden vrijwillig en zonder vergoeding uitgevoerd. Ook zal een tentoonstelling van zijn werk dan gewenst zijn.

Project Noordwolde

In Noordwolde wordt gewerkt aan de uitgave van een manuscript dat honderd jaar geleden werd geïllustreerd door Jan Kraan en Johannes Mulders. Er lag een verzoek of de Stichting Nobilis het

manuscript wilde uitgeven. De uitgave wordt nu verzorgd door Friese Pers Boekery. De Stichting zal wel bemiddelen over het beeldrecht.

Onderzoek en publicatie Theo van Doesburg

Het bestuur onderzoekt in 2014 de mogelijkheden of onderzoek en publicatie over het letterkundig werk van Theo van Doesburg tot de mogelijkheden behoort. Er is in ons land een hernieuwde belangstelling voor het werk van De Stijl en dus ook voor Theo van Doesburg. Ook hier geldt weer dat een publicatie in een kleine oplage, maar met een behoorlijke omvang, wel veel geld vergt.

Publicatie graficus-tekenaar Siemen Dijkstra

Een publicatie met aquarellen, gouaches, tekeningen en prenten van Siemen Dijkstra wordt voorzien in de herfst van 2013, samen met een tentoonstelling van dit nieuwe werk in Galerie Wildevuur.

Publicatie keramist Peter Hiemstra i.s.m. Stichting Prop

Een publicatie over het werk van de keramist Peter Hiemstra is in overweging genomen. Vooralnog wordt gedacht aan het jaar 2015.

Publicatie lithograaf Theo van Hoytema van de hand van drs. Aat J. Vervoorn

In 2014 wordt voorzien de uitgave van Nobilis Cahier 6 over Theo van Hoytema.

Publicatie over graficus Fred Koot.

In 2013 zal het Nobilis Cahier 5 verschijnen over de etsen en litho's van graficus Fred Koot.

Publicatie over Toon Wegner

In 2014 wordt de uitgave voorzien van Nobilis Cahier 4 over het werk van Toon Wegner.

Publicatie Dada en schaken

In 2014/2015 hoopt de Stichting een boek uit te geven met als titel Dada en schaken van de hand van drs. Remco Heite.

Verdere werkzaamheden

Het overleg met mevrouw Diana Court over verdere overdracht van de collectie van de graficus Toon Wegner wordt vervolgd.

Verder zal er in 2013/2014 gewerkt worden aan een bescheiden uitbreiding van de collectie, maar zal vooral de aandacht uitgaan naar het beschrijven en ordenen van de eigen collecties, het zoeken van mogelijkheden voor het houden van tentoonstellingen, het doen van onderzoek en het uitgeven van de resultaten van dat onderzoek. En natuurlijk het verstrekken van bruiklenen.

Samenwerking met de grafiektijdschriften in ons land. Er zijn twee tijdschriften op het terrein van grafiek. Het ene tijdschrift geeft volop ruimte aan publicaties van de Stichting Nobilis, met het andere wordt een voorzichtig contact opgebouwd.

Tot slot

Het bestuur van de Stichting Nobilis is financieel afhankelijk van incidentele subsidies of sponsoring en van de mogelijkheden die de ANBI-status geeft. De ervaring leert dan het verkrijgen van incidentele subsidies steeds moeilijker wordt. De financiële ruimte zal in hoge mate bepalen hoeveel activiteiten de Stichting in de toekomst kan uitvoeren. In ieder geval heeft de Stichting Nobilis in twintig jaar een prachtige collectie opgebouwd, die voor een ieder toegankelijk is en waar nimmer een bruikleen voor een tentoonstelling geweigerd wordt, zonder dat er voor de bruikleennemer kosten aan zijn verbonden.

Het beleids- en werkplan 2013/2014 is vastgesteld in de bestuursvergadering van 22 november 2013.

(drs. Remco Heite, voorzitter)

(Pieter Jonker, secretaris-penningmeester)